

ZABRZE
SPACER ŚLADAMI POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH
– opisy miejsc

1. TABLICA UPAMIĘTNIAJĄCA ZDOBYCIE SZTURMEM BUDYNKU PRZY UL. WOLNOŚCI 385
ul. Wolności 385

2 maja 1921 roku Kompania Zaborska wojsk Powstańczych pod dowództwem porucznika W. Czecha zdobyła szturmem budynek, zajęty przez policję niemiecką.

2. TABLICA PAMIĄTKOWA W HOŁDZIE PAWŁOWI DUBIELOWI
ul. Powstańców Śląskich 5-7, Urząd Miejski w Zabrzu, I piętro

Paweł Dubiel 6.XII 1902 – 11.XI 1980. Syn ziemi śląskiej, uczestnik powstań śląskich, więzień obozów koncentracyjnych, członek najwyższych władz SD, poseł na sejm PRL, prezydent miasta Zabrze 1945–1950. I Prezydentowi Miasta w 40-lecie wyzwolenia MGN, MKSD I Prezydent Miasta Zabrze 1985–03–19. Tablica została odsłonięta 19 marca 1985 roku, a ufundowana przez Prezydenta Miasta Zabrze.

3. TABLICA PAMIĄTKOWA W HOŁDZIE POLEGŁYM SYNOWI MIASTA ZABRZA W TRZECH POWSTANIACH ŚLĄSKICH
ul. Powstańców Śląskich 5-7, Urząd Miejski w Zabrzu, II piętro

Tablica została odsłonięta w 26. rocznicę II Powstania Śląskiego w 1947 roku. Za wolność Górnego Śląska polegli synowie miasta Zabrze w trzech Powstaniach Śląskich. Tablica jest spisem 39 nazwisk poległych bohaterów.

4. TABLICA PAMIĄTKOWA W HOŁDZIE JÓZEFOWI NAWRATOWI, ADIUTANTOWI BATALIONU SZTURMOWEGO
ul. Wolności 215

Tablica została odsłonięta 1946 roku, ufundowana przez grupę byłych weteranów Powstań Śląskich. Upamiętnia atak oddziału powstańców z dnia 2 na 3 maja 1921 r. na ówczesną szkołę, w której mieściła się kwatera niemieckiej policji plebiscytowej „Apo”.

5. TABLICA UPAMIĘTNIAJĄCA DZIAŁALNOŚĆ POWIATOWEGO KOMISARIATU PLEBISCYTOWEGO ORAZ POLSKIEJ RADY LUDOWEJ
ul. Powstańców Śląskich 2/róg Wolności

Tablica umieszczona na budynku dawnego Hotelu Kochmanna, w którym w latach 1918–1920 mieściła się Polska Rada Ludowa, a w czasie 1920/21 Powiatowy Komisariat Plebiscytowy. Prezesem Rady Ludowej był wówczas dr Bronisław Hager. W czasie Powstań Śląskich mieściła się tu również Powiatowa Komenda Wojsk Powstańczych, pod dowództwem płk. Fryderyka Szczęśliwca.

6. TABLICA UPAMIĘTNIAJĄCA WALKI Z POLICJĄ NIEMIECKĄ W 1921 ROKU
ul. Piastowska 11

W dniu 3-go maja 1921 r. toczyły się tu walki przeciw policji niemieckiej, w wyniku których I kompania szturmowa wojsk powst. pod dow. Por. Wierchocha Jana rozbiła całą załogę policji niemieckiej.

7. TABLICA UPAMIĘTNIAJĄCA BIURA POLSKIEJ ORGANIZACJI ZZZ
ul. Dubieła 1

Tu mieściły się biura polskiej organizacji robotniczej ZZZ skąd kierowano strajkami proletariatu polskiego. Na czele ruchu stanął Paweł Dubiel, zamordowany w 1941 roku w hitlerowskim obozie koncentracyjnym Dachau. W czasie 3 Powst. Śl. była tu ekspozytura Polskiej Komendy miasta Zabrze.

8. PŁYTA UPAMIĘTNIAJĄCA OSOBY, KTÓRE ZGINEŁY W WALCE O WYZWOLENIE NARODOWE I SPOŁECZNE
róg ul. Szymały i Sejnowej

1919–1921 1939–1945 w walce o wyzwolenie narodowe i społeczne Ziemi Śląskiej zginęli... Tablica upamiętniająca to osób, odsłonięta została w 1946 r. przez weteranów Powstań Śląskich.

9. POMNIK W FORMIE TABLICY PRZYPOMINAJĄCEJ ZAMKNIĘTĄ KSIĘGĘ
Znajduje się na dawnym cmentarzu pw. św. Barbary przy ul. G. Zapolskiej

Napis na tablicy głosi: Za wolność i polskość Górnego Śląska polegli synowie Gminy Mikulczyce w III Powstaniu Śląskim w roku 1921. Cześć ich pamięci. Na tablicy wyryto 34 nazwiska osób, które zostały tam pochowane. Pierwotna tablica została ufundowana w 1925 r. przez Związek Polaków w Niemczech. W latach 50. XX wieku została ona zastąpiona nową tablicą.

10. GRÓB ZBIOROWY 6 POWSTAŃCÓW Z PŁYTĄ STALOWĄ
Mogiła znajduje się na terenie cmentarza parafialnego przy ul. St. Wyszyńskiego

Treść tablicy, odsłoniętej w 1946 r. przez koło byłego Związku Weteranów Powstań Śląskich w Rokietnicy, informuje, że Za wolność i demokrację poległ Powstańca Śląski w 1919–1921. Cześć ich pamięci.

11. KWATERA WOJENNA POLEGŁYCH POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH
Cmentarz parafii św. Andrzeja przy ul. Wolności 191

Powstał w 1947 r. z inicjatywy Zarządu Powiatowego Byłych Powstańców Śląskich. Napis na tablicy głosi: Cześć i chwala bohater-skim synom miasta Zabrze poległym za wolność i połączenie Śląska z Polską w Powstaniach Śląskich 1919, 1920, 1921. Upamiętniono w ten sposób 43 osoby.

12. PRZEDSZKOLE Z ODDZ. SPECJALNYMI I Z ODDZ. INTEGRACYJNYMI NR 34
ul. Brysza 4

Dawna willa przemysłowca Heinricha Haendlera w której mieściła się Międzysojusznicza Komisja Plebiscytowa. W jej skład wchodził przedstawiciel trzech państw Francji, Włoch i Anglii. Jej zadaniem było nadzorowanie plebiscytu na terenach spornych między Niemcami, a Polską.

13. OBELISK Z PŁYTĄ PAMIĄTKOWĄ UPAMIĘTNIAJĄCY POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH
Zabrze-Kończyce przy ul. Paderewskiego

Napis na obelisku głosi: Cześć poległym w Powstaniach Śląskich oraz pomordowanym w hitlerowskich obozach koncentracyjnych. Obelisk został wzniesiony dla uczczenia pamięci poległych w Powstaniach Śląskich 1919–1921, w obronie Śląska w 1939 r. oraz zamordowanych bezpośrednio po wyzwoleniu w 1945 r.”

14. GROBY 5 POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH
Cmentarz par. Bożego Ciała w Zabrzu-Kończycach przy ul. Paderewskiego

Cmentarz parafialny parafii Bożego Ciała w Kończycach, na którym znajduje się kwatera z grobami powstańców.

15. OBELISK POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH
ul. Końcowa (Śliwy) / róg ul. Wolności

Pomnik w formie kamienia pamięci postawiony dla upamiętnienia weteranów Powstań Śląskich, zdobiony stylizowanym metalowym krzyżem powstańczym, symbolizującym upamiętnienie bohater-skich walk ludu śląskiego przeciwko niemieckiej przemocy.

16. GRÓB POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH
Cmentarz par. św. Jana Chrzciciela przy ul. Bytomskiej 37

Tablica nagrobna głosi: Polegli za tę co nie zginęła. Chwała Powstańcom Śląskim. W mogile pochowano 6 powstańców.

17. MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE
ul. 3 Maja 16

W budynku dawnej szkoły stacjonował garnizon francuski pod dowództwem kapitana Vignault, który był częścią 46 Dywizji Strzelców Alpejskich. Wojsko miało zabezpieczać obszar plebiscytowy i zapewnić bezpieczeństwo na terenie Zabrze.

18. BUDYNEK PRZY NIEDZIAŁKOWSKIEGO 1
ul. Niedziałkowskiego 1

W szkole mieściła się siedziba Komendy Głównej zabrzańskiego szwadronu, którym kierował płk. Ryszard Ziółko. Szwadron podlegał dowództwu Grupy Wschód wojsk powstań-czych. Jego celem było zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom na terenach opanowanych przez powstań-ców w wyniku wybuchu III powstania.

Mapa dostępna również w wersji cyfrowej na www.mok.art.pl

o których należy pamiętać.
daty roczne w dziejach Polski, Górnego Śląska oraz Zabrze.
z śląskimi powstaniami. Rok 1919, 1920 i 1921 to szczególne ulicach, budynkach, które były świadkami działań związanych z powstaniami. Mapa prezentuje i przypomina o 18 miejscach pamięci. m.in. na terenie Miasta Zabrze w okresie Powstań Śląskich. celem jest przybliżenie historii w formie mapy, która rozegrała się To pierwsze wydawnictwo w formie mapy, którego

ŚLĄSKICH
ŚLADAMI POWSTAŃCÓW
ZAPRASZAMY NA SPACER

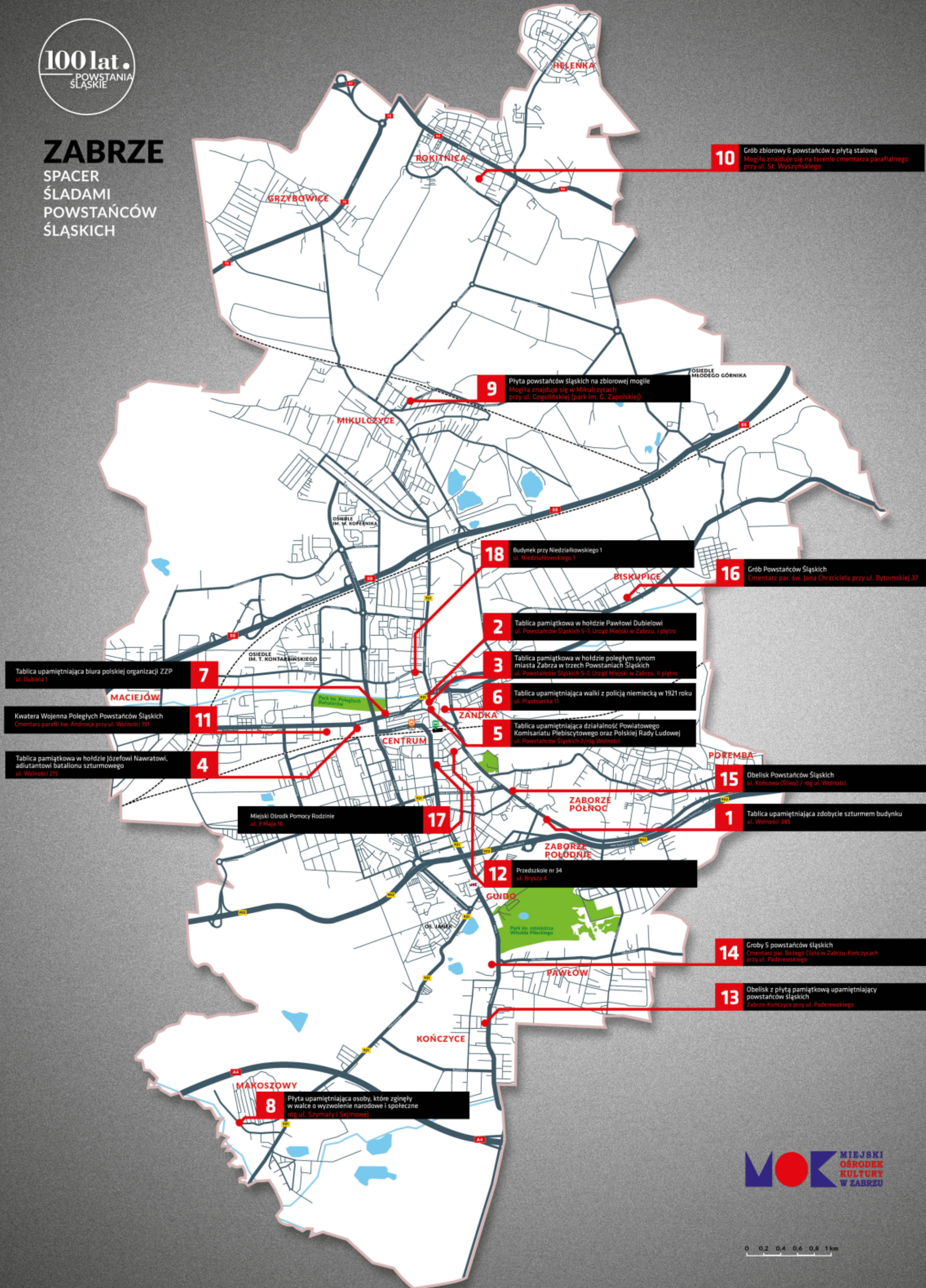
100 lat.
POWSTANIA
ŚLĄSKIE

ZABRZE
SPACER
ŚLADAMI
POWSTAŃCÓW
ŚLĄSKICH

100 lat.
POWSTANIA
ŚLĄSKIE

ZABRZE

SPACER
ŚLADAMI
POWSTAŃCÓW
ŚLĄSKICH

10 Grób zbiorowy 6 powstańców z płytą stalową
Mogiła znajduje się na terenie cmentarza parafialnego przy ul. Wyszyńskiego

9 Płyta powstańców śląskich na zbiorowej mogile
Mogiła znajduje się w Mikulczycach przy ul. Gogolińskiej (park im. G. Zapolskiej)

16 Grób Powstańców Śląskich
Cmentarz par. św. Jana Chrzciciela przy ul. Bytomskiej 37

18 Budynek przy Niedziałkowskiego 1
ul. Niedziałkowskiego 1

2 Tablica pamiątkowa w hołdzie Pawłowi Dubielowi
ul. Powstańców Śląskich 5-7, Urząd Miejski w Zabrzu, I piętro

3 Tablica pamiątkowa w hołdzie poległym synom miasta Zabrze w trzech Powstaniach Śląskich
ul. Powstańców Śląskich 5-7, Urząd Miejski w Zabrzu, II piętro

6 Tablica upamiętniająca walki z policją niemiecką w 1921 roku
ul. Piastowska 11

5 Tablica upamiętniająca działalność Powiatowego Komisariatu Plebiscytowego oraz Polskiej Rady Ludowej
ul. Powstańców Śląskich 2/róg Wolności

7 Tablica upamiętniająca biura polskiej organizacji ZZP
ul. Dubieła 1

11 Kwatera Wojenna Poległych Powstańców Śląskich
Cmentarz parafii św. Andrzeja przy ul. Wolności 191

4 Tablica pamiątkowa w hołdzie Józefowi Nawratowi, adiutantowi batalionu szturmowego
ul. Wolności 215

17 Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
ul. 3 Maja 16

15 Obelisk Powstańców Śląskich
ul. Końcowa (Śliwy) / róg ul. Wolności

1 Tablica upamiętniająca zdobycie szturmem budynku
ul. Wolności 385

12 Przedszkole nr 34
ul. Brycza 4

14 Groby 5 powstańców śląskich
Cmentarz par. Bożego Ciała w Zabrzu-Kończyce przy ul. Paderewskiego

13 Obelisk z płytą pamiątkową upamiętniający powstańców śląskich
Zabrze-Kończyce przy ul. Paderewskiego

8 Płyta upamiętniająca osoby, które zginęły w walce o wyzwolenie narodowe i społeczne
róg ul. Szymały i Sejmowej

MOK MIEJSKI
OŚRODEK
KULTURY
W ZABRZU

0 0,2 0,4 0,6 0,8 1 km